

GROEPSHUISVESTING DRAGENDE ZEUGEN ZONDER VOERSTATION: DE EERSTE ERVARINGEN

ing. A. Hoofs, regionaal onderzoeker

W. Jans, stagiaire HAS Den Bosch

ir. Sj. Bokma, onderzoeker huisvesting en welzijn

Groepshuisvesting van kleine groepen dragende zeugen, met een voersysteem, waarbij de zeugen tegelijkertijd kunnen vreten en waarbij het voer per zeug gedoseerd en opgenomen kan worden, biedt mogelijk perspectieven voor de praktijk. Dit blijkt uit de eerste ervaringen met twee van deze systemen op het Varkensproefbedrijf te Sterksel.

Het onderzoek naar groepshuisvesting van dragende zeugen heeft zich de laatste jaren vooral gericht op grote groepen met toepassing van een voerstation. Er zijn echter diverse redenen om onderzoek naar alternatieven van het voerstation uit te voeren. Ten eerste zijn er nog veel problemen bij de groepshuisvesting met voerstation, waarvan de oplossingen nog niet direct in zicht zijn. Hierbij moet gedacht worden aan arbeid, arbeidsomstandigheden en klauwproblemen.

Daarnaast wordt er door gedragsdeskundigen (vanuit de welzijnshoek) kritiek geuit op de manier waarop de dieren moeten vreten in het voerstation. Varkens zijn dieren die vanuit hun natuurlijk gedrag gelijktijdig willen vreten. Bij toepassing van een voerstation moeten ze op elkaar wachten. Dat kan stress, abnormaal gedrag en vechten tot gevolg hebben. Het Varkensproefbedrijf in Sterksel heeft twee alternatieven van het voerstation nu ruim één jaar in onderzoek. Dat zijn het Biofix-systeem en het systeem met zelfsluitende voerligboxen. Beide systemen worden in Sterksel toegepast bij kleine groepen dragende zeugen (6-9 zeugen per hok). Dus ook voor kleinere bedrijven kunnen deze systemen perspectieven bieden.

De samenstelling van de koppels zeugen gebeurt op basis van dekdatum en worpnummer. Dit omdat de zeugen binnen een koppel (hok) op hetzelfde voerniveau gevoerd moeten worden.

Het Biofix-voersysteem

Bij het Biofix-voersysteem wordt gewerkt met

hokken die verdeeld zijn in een ligruimte (dicht) en een mestruimte (roosters). Bij dit systeem wordt het voer met behulp van (via) een voervijzel langzaam voer in de trog gedoseerd. De vreetplaatsen worden gescheiden door middel van korte hekjes (± 60 cm). Dit is mogelijk omdat bij een juiste doseersnelheid de zeugen als het ware aan de voertrog worden gefixeerd. Het verjagen van zeugen komt dan niet of nauwelijks voor.

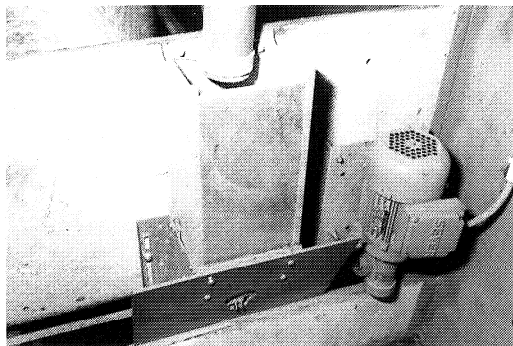

De zelfsluitende voerligboxen.

Zelfsluitende woerligboxen

Bij de zelfsluitende voerligboxen hebben de zeugen uitloop op een roostervloer achter de boxen.

De toegang tot de boxen is vrij. Bij het vreten sluit de zeug zelf haar box door een trogklep boven de trog weg te duwen. Hierdoor kan de zeug ongestoord vreten. Als de zeug haar kop uit de trog terugtrekt, wordt de toegang tot de box weer geopend.

Het biofix-voersysteem.

Hokgebruik

In beide systemen is het hokgebruik een punt van onderzoek, zowel ten aanzien van lig- als van mestgedrag.

Het liggedrag bij beide systemen is beoordeeld aan de hand van het percentage liggende zeugen en het percentage liggende zeugen in de ligruimte. De waarnemingen vonden plaats op wisselende tijdstippen tijdens de normale werkdagen. De resultaten staan vermeld in tabel 1. Uit deze tabel blijkt dat de zeugen overdag veel liggen (ongeveer 80% van de waarnemingen). De meeste zeugen gaan liggen in de ruimte die daarvoor bestemd is.

Doseersnelheid bij het Biofixsysteem

Bij het Biofixsysteem is het belangrijk om met een juiste doseersnelheid te werken. Bij een te langzame doseersnelheid zijn er teveel plaatswisselingen, omdat het voor de zeugen niet aantrekkelijk is om aan de voertrog te blijven staan. Deze plaatswisselingen gaan meestal ten koste van de langzaamste vreters en gaan ook gepaard met vechten. Een te hoge doseersnelheid leidt er toe dat de snelste vreters ook nu weer de traagste vreters gaan verjagen. In tabel 1 is

de doseersnelheid verdeeld in een aantal klassen. Per klasse zijn het gemiddeld aantal plaatswisselingen van zeugen, het gemiddeld aantal keren vechten tijdens het voeren en de voerrest weergegeven. Uit eerste beperkte waarnemingen lijkt dat een doseersnelheid van 100 - 140 gr. minuut de gunstigste resultaten te geven. Namelijk geen of nagenoeg geen plaatswisselingen en ook geen voerrest aan het einde van de voerbeurt.

Overige ervaringen

De ervaringen met beide systemen zijn met name ten aanzien van controle, arbeid en arbeidsomstandigheden positief. De controle is gemakkelijker en waarschijnlijk ook beter uit te voeren dan bij groepshuisvesting met voerstation. Dit omdat gewerkt wordt met kleine groepen en omdat ze tegelijkertijd vreten. Het voersysteem hoeft niet aangeleerd te worden.

Ook heerst er een goede rust in de koppels. In de eerste week na inleg zijn er agressieve interacties tussen zeugen. Dit om de social rangorde vast te leggen. Daarna is er nog nauwelijks sprake van agressie binnen een koppel.

In groepshuisvesting met voerstation is de groepsgrootte aanmerkelijk groter dan bij de kleine groepen waar we hierover praten. Regelmatig worden er zeugen toegevoegd en verplaatst. Hierdoor is de samenstelling minder constant en zullen rangorde-gevechten op blijven treden. Daarnaast geeft de start van het voerproces bij het voerstation aanleiding tot competitie tussen de dieren. Dit kan ook wat agressie met zich meebrengen. Binnenkort zullen uitgebreidere waarnemingen worden uitgevoerd naar het agressief gedrag van zeugen in kleine groepen met gelijktijdige voeding.

Tabel 1: Liggedrag in groepshuisvesting zonder voerstation

	Biofixsysteem	Zelfsluitende voerlig boxen
aantal aanwezige waarnemingen	25	23
aantal zeugen	24 (100%)	9 (100%)
aantal liggende zeugen	19 (80%)	7 (76%)
aantal liggende zeugen in ligruimte	16 (61%)	6 (66%)

Bij beide systemen vindt nauwelijks mestbevuiling van de dichte vloer plaats.

Tabel 2: Het eetgedrag van de zeugen in het Biofixvoersysteem doseersnelheden

	Doseersnelheid				
	81-100	101-120	121-140	141-160	161-180
aantal waarnemingen	16	13	9	11	10
aantal zeugen per hok	6	6	6	6	6
aantal plaatswisselingen per hok	4,6	0	1,4	0,7	0,9
aantal keren vechten	1,1	0	0,2	0,1	0
voerrest - geen	100%	99,0%	98,5%	56,1%	66,7%
- weinig	0	1,0	0,5	9,1	15,0
- veel	0	0	1,0	34,8	18,3

In het hok is plaats voor 6 zeugen.